

М. П. Брус*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)***Словотвір фемінітивів у працях Олександра Опанасовича Потебні**

Брус М. П. Словотвір фемінітивів у працях Олександра Опанасовича Потебні. У статті проаналізовано роздуми Олександра Опанасовича Потебні щодо словотвору фемінітивів української мови. Відзначено, що О. О. Потебня розглядав фемінітиви як самостійну незалежну категорію слів, визначав морфологічний (суфіксальний) і морфолого-синтаксичний (субстантивацию) способи творення іменників-назв жінок, виділяв словотвірні засоби (переважно суфікси), твірну базу фемінітивів (маскулінативи та деякі інші категорії слів), давав характеристику фемінітивів з діахронного і синхронного поглядів. Синтезування й аналізування думок ученого щодо деривації фемінітивів дало можливість стверджувати про започаткування ним комплексного дослідження словотвору фемінітивів і словотвірних явищ української мови загалом.

Ключові слова: *фемінітиви, словотвір фемінітивів.*

Брус М. П. Словообразование феминитивов у работах Александра Афанасиевича Потебни. В статье проанализированы размышления А. А. Потебни о словообразовании феминитивов украинского языка. Ученый рассматривал феминитивы как самостоятельную независимую категорию слов, отмечал морфологический (суффиксальный) и морфолого-синтаксический (субстантивацию) способы словообразования феминитивов, деривационные средства, словообразовательную базу, характеризировал феминитивы в диахронном и синхронном аспектах. Синтезирование и анализирование мыслей ученого о словообразовании феминитивов дало возможность говорить об начале в его работах комплексного исследования словообразования феминитивов украинского языка.

Ключевые слова: *феминитивы, словообразование феминитивов.*

Brus M.P. Wordbuilding of feminitives in the works of Olexandr Opanasovych Potebnya. The article analyses reflections of O. O. Potebnya on the word formation of feminitives in Ukrainian. It has been pointed out that O.O.Potebnya considered feminitives as an independent category of words, defined morphological (suffixational) and morphological-syntactical (substantivization) ways of wordbuilding of women's names, singled out means of wordbuilding (mostly suffixes), the derivational basis of feminitives (masculinatives and some other groups of words), characterized feminitives from the diachronic and synchronic points of view. The analysis and synthesis of Potebnya's ideas about the derivation of feminitives resulted in the assertion that the scholar laid the foundation stone to the complex research of the wordbuilding of feminitives and the derivational phenomena in Ukrainian as a whole.

Key words: *feminitives, wordbuilding of feminitives.*

Фемінітиви – самостійна і своєрідна категорія слів з багатомісячною історією становлення і формування на українському мовному ґрунті. Початок їм дали первинні індоєвропейські найменування жінок (назви споріднення і свояцтва), семантичне розрізнення їх започаткувала праслов'янська мова, лексично, словотвірною, функціонально і стилістично збагатила в ранній та подальші періоди свого розвитку писемна українська мова [див. 5; 6; 7; 26; 29], завдяки чому фемінітиви виділяються сьогодні як окрема підсистема у словотвірній системі сучасної української мови. І з використанням наявної термінологічної і методологічної бази [див. 4] вони мають постати нині в повному всеохопному висвітленні. Однак сучасна українська лінгвістика не може похвалитися таким комплексним дослідженням чи навіть його частиною, бо для підготовки цієї праці зроблено ще досить мало. Теперішній стан вивчення афемінітивів зі значенням особи жіночої статі – це початковий етап розкриття історії фемінітивів української мови, тобто різноаспектного представлення їх в загальних наукових працях [див. 11; 13; 20; 27; 28] і в спеціальних розвідках з української мови [див. 3; 12; 16; 24; 26; 29]. Однак названі й інші дослідження в галузі фемінітивного словотвору ще не дають повного уявлення про історію виникнення й розвитку фемінітивів української мови і не становлять міцне підґрунтя для їх системного опрацювання. Підвалини ж майбутньої праці про історію словотвору фемінітивів української мови слід закладати з урахуванням сучасних досягнень в галузі фемінітивного словотвору та з поцінуванням і аналізуванням учень, основоположних для української дериватології.

В українській лінгвістиці предтечею науки про словотвір можна вважати Олександра Опанасовича Потебню. Належне й ґрунтовне опрацювання його фундаментальних мовознавчих праць [див. 18; 19; 20; 21; 22; 23] є свідченням того, що учений без формування спеціальних словотвірних концепцій, у процесі розв'язання багатьох мовознавчих проблем, осмислення різноманітних мовних явищ започаткував і потрактував чимало словотвірних понять (мотивації дериватів, взаємозв'язку твірного й похідного слів, перетворення похідних у непохідні одиниці, лексико-граматичного статусу твірних, співвідношення синхронії і діахронії під час деривації, способів творення, дериваційних засобів та ін.), що стали базовими для становлення української дериватології як самостійної лінгвістичної дисципліни. Та якщо інші мовознавчі здобутки О. О. Потебні на сьогодні більшою чи меншою мірою розкриті й пошановані – щодо загальних власне лінгвістичних ідей [див. 8; 9], лінгвофілософських ідей [див. 1; 10; 14], лінгвоетнокультурних ідей [див. 15; 25], психолінгвістичних ідей [див. 2], то конкретно дериватологічним поглядам ученого сьогодні віділено мало уваги [див. 17; 30].

З праць О. О. Потебні слід вести й історію дослідження фемінітивів української мови. Лінгвістичні студії ученого не містять окремих концепцій щодо фемінітивного словотвору, але порушують певною мірою чимало питань, пов'язаних з деривацією загальних іменників-назв жінок, залежно від проблематики, визначеної у книзі чи статті автора [див. 20; 21; 22 та ін.]. Це роздуми про статус фемінітивів, співвідношення їх з маскулінативами, про твірну базу моцйних дериватів, про способи і засоби творення фемінітивів, структурні й семантичні особливості деривації іменників зі значенням особи жіночої статі, про їх функціонування і вживання. Такі думки вченого виявилися концептуальними і відправними для здійснення подальших наукових розвідок зі словотвору фемінітивів української мови.

Розуміння статусу апелятивів-найменувань жінок, їх місця в лексичній системі української мови, ймовірно, дало можливість О. О. Потебні підійти й до питань словотвору фемінітивів української мови та роз'яснити їх у контексті слов'янського мовознавства. Бачення ученим фемінітивів як самостійної, а не залежної, підпорядкованої категорії слів підтверджують виділені мовознавцем словотворчі засоби фемінітивів, розгляд найменувань жінок без співвідношення з маскулінативами, аналіз поодиноких назв жінок як самостійних лексем. Подекуди роздуми О. О. Потебні можуть наштовхувати на протилежне, тобто на сприйняття фемінітивів як паралельних до маскулінативів форм жіночого роду. Зокрема те, що до найменувань чоловіків часто подаються фемінітивні суфікси як показники співвідносних іменників-назв жінок, напр.: *инокъ*, *-а*; *монахъ*, *-иня*; *милий*, *-а*; *старий*, *-а* [20:46]; найменування жінок наводяться як відповідники іменників-назв чоловіків, напр., фемінітиви на *-ька* відповідають маскулінативам на *-ь*, *-инь*, *-ьць* [20:111]; імена на *-ьць*, *-иця* та інші суфікси вносять тільки відтінки предметності й одиничності в етимологічно первинні іменникові основи на зразок *молодь* (*молодьць*, *молодица*) з метою відокремити від них прикметникові основи [20:47–48]; деякі фемінітивні суфікси мають складну структуру, що може свідчити про творення їх паралельно з маскулінативами від співвідносних основ, напр.: *краса* > *красавець*, *красавица* [21:259] та інше. Такі міркування про фемінітиви української мови були результатом глибокого й об'єктивного розуміння ученим історичного розвитку української мови та її явищ, зокрема формування маскулінативів і фемінітивів як єдиної категорії загальних особових назв, де маскулінативи є носіями діяча загалом і конкретно особи чоловічої статі, простішими від фемінітивів чи співвідносними з ними за структурою, а фемінітиви – носіями лише особи жіночої статі і часто складнішими за структурою, порівняно з маскулінативами, що підтверджують і приклади мовознавця, напр.: *ткачъ* > *ткачиха* [20:115]; *царевичъ* > *царевна* [21:281]; постання прикметників на базі іменників, а вже пізніше творення від прикметників субстантивів, які з часом могли змінювати напрям мотивації (*королева дружина* > *королева* або *король* > *королева*) [див. 20:37–67]; творення назв жінок і чоловіків під значним впливом позамовних факторів, підтвердженням чого були роздуми вченого про мислення чоловіків як більш широке, рухоме, мінливе, ніж у жінок,

замкнених у колі повільно змінюваного домашнього побуту, більш близьких до природи і нерухомого різноманіття її явищ, хранительок древніх звичаїв і вірувань [див. 22:8].

Олександр Потебня розглядав фемінітиви переважно у поєднанні з маскулінативами, зазначаючи, що назви жінок виступають при назвах чоловіків, напр.: *теща* при *тесть* [20:40]; маскулінативним формантам підходять певні фемінітивні суфікси, напр., суфіксу *-ьць* – форманти *-иця*, *-ька* (*одинець* > *одициця*, *коханець* > *коханка*), суфіксам *-инь*, *-янинь* – в давній період формант *-ыни* (*Самаряныни*), а в новий – суфікси *-ька*, *-ян-ка* [20:107, 111], і, навпаки, фемінітивні суфікси відповідають певним маскулінативним, напр., суфікс *-ька* – назвам чоловіків на *-ь*, *-ь* (*-ь*, *-й*), *-инь*, *-ьць* (*нероб* > *неробка*, *пустолай* > *пустолайка*, *киянин*, *-янка*, *уроженець*, *-ка*); суфікс *-иця* – маскулінативним формантам *-ьць*, *-икь* (*чарівниця*, *гордівниця*, *порадниця* тощо), суфікс *-уха* – форманту *-унь* (*шептуха*, *цокотуха*, *лепетуха* тощо) та інше [див. 20:111–115]. Із тверджень ученого зрозуміло, що фемінітиви і маскулінативи перебувають у відношенні словотвірної мотивації, при цьому фемінітиви є мотивованими (похідними) словотвірними одиницями щодо маскулінативів – мотивувальних (твірних) слів. Таке часте поєднання похідних фемінітивів і твірних маскулінативів дає можливість узагальнити, що моцйні іменники творяться переважно від апелятивів-назв чоловіків. Крім відмаскулінних дериватів, у працях О. О. Потебні трапляються й фемінітиви іншої мотивації (відіменникові, відприкметникові, віддієслівні тощо), напр.: *дѣва* > *дѣвая*, *молода* (прикм.) > *молода* “наречена” (імен.), *бабуся* > *бабусенька*, *саму себе обкрутити* > *самокрут* “дівчина, яка вийшла самовільно заміж”, *сестра* > *посестра*, *вѣдати* > *вѣдьма* [20:38, 46, 72, 99; 21:268, 271]. Таким чином, можна стверджувати, що в поглядах ученого твірною базою для апелятивів зі значенням особи жіночої статі є здебільшого співвідносні субстантиви зі значенням особи чоловічої статі, а також невеликою мірою інші лексико-граматичні розряди слів або сполучення слів.

Учений не виділяв конкретно способів творення фемінітивів, але за визначеними словотвірною базою і словотворчими засобами в його працях простежуються морфологічний (суфіксація) і морфолого-синтаксичний (субстантивація) способи деривації іменників-назв жінок, провідні й на сучасному етапі розвитку української мови. Показниками морфологічної деривації фемінітивів у працях О. О. Потебні є здебільшого фемінітивні словотворчі суфікси, співвідносні з маскулінативними формантами і сполучені переважно з основами відповідних іменників-назв чоловіків (*полковник* > *полковничка*, *козак* > *козачка*, *неробітник* > *неробітниця*, *баба* > *бабиця*), а показниками морфолого-синтаксичної деривації є ад’єктивний характер моцйних утворень, мотивованість їх прикметниками (*сынова жена* > *сынова*, *бабина дочка* > *бабина*, *молода княгиня* > *молода*). Під час аналізу морфологічних і морфолого-синтаксичних дериватів увагу привертають явища синхронії і діакронії фемінітивів, структурно-семантичні особливості їх деривації та інше. Так, з морфологічних дериватів, на думку О. О. Потебні атрибутивний іменник на зразок *молодиця* утворений не від прикметника, а від іменника на зразок *молодь* – первинно імені, від якого розвинувся нечленний прикметник (*молодь*) і поступово занепав, поступившись членному прикметнику (*молодий*) [див. 20:47–48]; разом з тим, зазначено, що іменники на *-иця* відповідають субстантивам на *-ьць* [див. 20:113]. З морфолого-синтаксичних дериватів фемінітиви на *-ова* (назви дружин), *-овьна* (назви дочок) утворилися від прикметників, але згодом усталилися як іменники й стали базою для творення фемінітивів на *-овая*, *-овьяна* на зразок *попівна* > *попівная* [див. 20:38]. Таким чином, за О. О. Потебнею у процесі історичного розвитку фемінітиви можуть зазнавати різних змін, унаслідок яких простежується співпадання або розходження діакронного й синхронного процесів їх творення. Структурно-семантичні ознаки фемінітивів, їх зв’язки з твірними основами так само не відзначаються стабільністю, як засвідчують наведені О. О. Потебнею приклади апелятивів-назв жінок. Зокрема, давнє похідне слово *дѣва*, мотивоване співвідносним прикметником, сьогодні сприймається уже як непохідне, а *дѣвая* – як церковнослов’янський варіант до нього. [див. 20:38]; слово *госпожа* (від *господь*) співвідноситься сьогодні з маскулінативом *господин* [див. 20:40]; фемінітиви *теща*, *сваха* збереглися при словах *тесть*, *сват* [див. 20:40]; іменник *женщина* виражало

раніше значення збірності, а тепер має значення особистості [див. 21:283]; атрибутивні фемінітиви мотивувалися колись іменними основами, а тепер співвідносними маскулінативами або ад'єктивними, напр.: *лінивець* > *лінивка*, *чорнява* > *чорнявка*, *русява* > *русявка* [див. 21:259], і взагалі сьогодні в тенденцію переросло закономірне творення фемінітивів від маскулінативів.

Для О. О. Потебні фемінітиви були ключовими, зв'язувальними компонентами речень. Вони виступали так би мовити родовими назвами щодо видових слів (власних імен, загальних слів тощо), напр.: А (наша) *бабусенька готовусенька*, да скоресенько вшеметалася (одяглася); Ой *дівчино серденько*; просимо *панну сотникову, Миронову Парасю; Двѣ дѣвки чернявка да семянка; жонка чернявка и дѣвка селянка; Ненька твоя чарівниця, сестра твоя розлушниця* [див. 20:72, 75, 107, 111, 114]. Мовознавець вказував на їх препозитивне і постпозитивне розміщення щодо видових слів, напр.: *дочка нетіпаха; пані Шатилиха; хороша вдова* та й *Иваниха; Світилочко-пані, обідайти з нами; Марусенько-пані* говори из нами [див. 20:115, 133]. При цьому зазначав, що під час атрибутивного поєднання двох іменників – родового й видового або власного – найбільша самостійність і роздільність відчувається тоді, коли родове слово стоїть спереду [див. 20:127]. У розумінні О. О. Потебні фемінітиви можуть вживатися на позначення не тільки осіб жіночої статі, а й неістот, напр.: слово *Богородиця* може позначати Божу Матір, церкву, ікону, свято [див. 20:164–169]. І навпаки, назви неістот можуть уособлювати жінок, набуваючи символічного значення, напр.: *калина* – символ дівчини, краси, дівочості, любові; *лебідь* – символ непорочної дівчини; *весільне деревце* – символ нареченої; *земля* – символ жінки, любові і подружжя; *зоря* – символ любовниці або нареченої [див. 22:5, 28, 30, 69, 133, 267].

Лінгвістичні погляди О. О. Потебні щодо словотвору української мови лягли в основу багатьох подальших наукових праць – Л. А. Булаховського, І. К. Білодіда, І. І. Ковалика, С. П. Самійленка, С. П. Бевзенка та інших. І дослідження зі словотвору фемінітивів української мови знайшли продовження в численних наукових розвідках – І. І. Ковалика, І. І. Фекети, М. П. Брус та інших. Все ж особливий інтерес вони становлять насамперед щодо історичного словотвору фемінітивів (системно не розкритого ще на сьогодні), бо загальні найменування жінок учений розглядав не тільки з погляду сучасної йому української літературної мови, а в історичному ракурсі, заглиблюючись в минуле української мови і йдучи від першооснов української мови (виникнення лексичних одиниць, становлення частин мови, синтаксичних конструкцій тощо). А з урахуванням ідей, висунутих ученим, і сучасних дериватологічних напрацювань слід по-новому чи з новими перспективними задумами підходити до вивчення історичного словотвору української мови загалом і фемінітивного словотвору української мови зокрема.

Література

1. Бацевич Ф. Божественно-людська природа мови в концепції Олександра Потебні / Флорій Бацевич // Записки Наукового товариства імені Шевченка. Праці Філологічної секції. — Львів : Наукове товариство імені Шевченка, 1997. — Т. ССXXXIV. — С. 297–303.
2. Бацевич Ф. Процес вербалізації у концепції Олександра Потебні / Флорій Бацевич // Записки Наукового товариства імені Шевченка. Праці Філологічної секції. — Львів : Наукове товариство імені Шевченка, 2000. — Т. ССXXXIX. — С. 230–243.
3. Брус М. П. Загальні жіночі особові номінації в українській мові XVI – XVII століть: словотвір і семантика: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Марія Петрівна Брус. — Івано-Франківськ, 2001. — 206 с., 60 с. (додатки).
4. Брус М. П. Поняття з основою *фемін-* у контексті сучасної української лінгвістики / Марія Брус // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. — Донецьк : Донецький національний університет, 2008. — Вип. 16. — С. 209–214.
5. Брус М. П. Становлення лінгвальної категорії жіночості / Марія Брус // Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія. — Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2006. — Вип. XI—XII. — С. 39–48.

6. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові XI-XV ст. / Брус М. П. // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки : зб. наук. праць. — Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2006. — № 2. — С. 28–34.
7. Брус М. П. Фемінітиви як відображення історії українського жіноцтва XVI-XVII століть / Марія Брус // Українська історична та діалектна лексика : зб. наук. праць. — Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2007. — Вип. 5. — С. 144–155.
8. Гончаров В. И. Формирование лингвистических взглядов А. А. Потебни (к 170-летию со дня рождения) / В. И. Гончаров // Система і структура східнослов'янських мов : до 170-річчя з дня народження О. О. Потебні : зб. наук. праць / редкол. : В. І. Гончаров (відп. ред.) та ін. — К. : Знання України, 2005. — С. 3–7.
9. Долуд-Левчук-Киричук Н. Олександр Потебня – попередник лінгвістичної думки ХХ століття / Надія Долуд-Левчук-Киричук // Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка. Праці Філологічної секції. — Львів : Наукове товариство імені Шевченка, 1992. — Т. ССХХІV. — С. 229–239.
10. Калашник В. С. Філософія словесного образу у працях О. О. Потебні / В. С. Калашник // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 17–23.
11. Ковалик І. І. Вчення про словотвір. Вибрані праці / Іван Ковалик ; упоряд. та автор передмови Василь Грещук. — Івано-Франківськ–Львів : Місто НВ, 2007. — 404 с.
12. Ковалик І. І. Словотворчий розряд суфіксальних загальних назв живих істот жіночої статі у східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами І. І. Ковалик // Питання українського мовознавства. — Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1962. — Кн. 5. — С. 3–34.
13. Курс сучасної української літературної мови / [за ред. дійсн. члена Академії наук УРСР Л. А. Булаховського]. — К. : “Радянська школа”, 1951. — Т. І. — С. 350–354
14. Лисиченко Л. А. Лінгвософські ідеї О. О. Потебні. (Предтеча сучасного вчення про мовну картину світу) / Л. А. Лисиченко // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 6–16.
15. Манакін В. М. О. О. Потебня про національно-мовну специфіку слова / В. М. Манакін // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 24–31.
16. Москаленко Л. А. Ідентифікація осіб жіночої статі в «Актових книгах Полтавського полкового суду» (1683-1740рр.) / Л. А. Москаленко // Мовознавство. — 2009. — № 6. — С. 32–41.
17. Плахоніна О. В. Думки О. О. Потебні про історичне морфемне членування слова / О. В. Плахоніна // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 114–120.
18. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике / А. А. Потебня ; общ. ред., предисл. и вступ. статья проф. док. филол. наук В. И. Борковского. — М. : Государств. учебно-педагог. изд-во Мин. просвещения РСФСР, 1958. — Т. I-II. — 536 с.
19. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. Глагол / А. А. Потебня. — М. : Просвещение, 1977. — Т. IV. — Вып. II. — 406 с.
20. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. Об изменении значения и заменах существительного / А. А. Потебня ; общ. ред., предисл. и вступ. статья члена-корресп. АН СССР В. И. Борковского. — М. : Просвещение, 1968. — Т. III. — 552 с.
21. Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. Существительное. Прилагательное. Числительное. Местоимение. Член. Союз. Предлог : для студ. филол. фак. пед. ин-тов / А. А. Потебня. — М. : Просвещение, 1985. — Т. IV. — Вып. I. — 320 с.
22. Потебня А. А. Слово и миф в народной культуре / А. А. Потебня ; сост., подг. текстов, ст. и коммент. А. Л. Топоркова. — М. : Лабиринт, 2000. — 480 с. — (Собрание трудов).
23. Потебня А. А. Эстетика и поэтика / А. А. Потебня ; ред. кол. : М. Ф. Овсянников (предс.) и др. ; сост., вступит. статья и примеч. И. В. Иваньо и А. И. Колодной. — М. : “Искусство”, 1976. — 615 с.

24. Пузиренко Я. В. Агентивно-професійні назви осіб жіночої статі в лексикографічному описі та узусі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.15 “Загальне мовознавство” / Пузиренко Ярина Василівна. — К., 2005. — 21 с.
25. Руда О. Г. Проблема порозуміння у лінгвокультурному просторі України (у світлі етнокультурної концепції О. О. Потебні) / О. Г. Руда // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 181–188.
26. Семенюк С. П. Формування словотвірної системи іменників із модифікаційним значенням жіночої статі в новій українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Семенюк Світлана Пилипівна. — Запоріжжя, 2000. — 20 с.
27. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О. А. Стишов. — 2-е вид., перероб. — К. : «Пугач», 2005. — С. 15, 63, 105, 129, 131, 338–387.
28. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / [за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда ; відпов. ред. В. М. Русанівський]. — К. : Наук. думка, 1969. — С. 42–52.
29. Фекета І. І. Жіночі особові назви в українській мові. (Творення і вживання) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02 / Фекета І. І. — Ужгород, 1968. — 369 с.
30. Широкоград Е. Ф. Качественные имена существительные – обозначения лица в древнем русском книжно-письменном языке в свете учения А. А. Потебни об эволюции имени / Е. Ф. Широкоград // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнарод. читань, присвячених 170-річчю від дня народження фундатора Харк. філол. школи, 11-12 жовтня 2005 року. — Х. : Майдан, 2006. — С. 105–113.

Див. : **Брус М. П.** Словотвір фемінітивів у працях Олександра Опанасовича Потебні / М. П. Брус // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 910. Серія “Філологія”. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 60. – Ч. I. – С. 8–13.